

(...UNGSDRUCKSACHE)

Рік II. ч. 18. (174) Середа 29. січня 1941. Ціна 30 сот.

КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

щоденник, виходить кожного дня, крім неділь і свят

РЕДАКЦІЯ: Краків, Ожешкової 7. — Тел. 104-81
АДМІНІСТРАЦІЯ: Краків, Райхсштрассе 34. Тел. 230-39

„Krakauer Nachrichten" — Tageszeitung.
Schriftleitung; Orzeszkowagasse 7.
Verwaltung; Reichsstrasse 34.

ПЕРЕДПЛАТА в краю і закордоном:
місячно . . . . . . 6 зол.
Курс 1 нім. марки — 2 зол.
5 чеських корон — 1 зол.

†

Смерть Апостольського Адміністратора

Апостольський Адміністратор для Лемківщини о. д-р Яків Медвецький помер у Кракові в понеділок 27. січня ц. р. в год. 7-ій рано в шпиталі в 61-ому році життя, після затяжної й важкої недуги. Покійний прийшов на світ у Цвітовій, у Бучаччині, 7. січня 1880 р. Після закінчення гімназії в Бучачі виїхав на богословські студії до Відня, де 6. липня 1910 р. осягнув доктарат і відтак став професором богословських наук у духовній семінарії у Станиславові. Тут працював Покійний увесь час аж до 1936 р., коли то 13. липня Апостольська Столиця призначила о. д-ра Я. Медвецького Апостольським Адміністратором для Лемківщини ad nutum Sanctae Sedis.

Тому, що в останньому часі здоровний стан Апостольського Адміністратора не дозволяв Йому виконувати своїх обовязків, покликав до керми Адміністратурою, на становище Генерального Вікарія, загально відомого українському громадянству й заслуженого церковного та громадянського діяча о. ректора Олександра Малиновського, який виконує ці свої обовязки від весни 1940 р.

Не зважаючи на свою важку недугу, о. Адміністратор до останньої хвилини свого життя живо цікавився справами Адміністратури та встиг ще видати цілу низку важних розпорядків, якими виразно зазначив свій зворот до наладнання справ Адміністратури згідно з дійсними потребами Церкви й народу. — В. И. П.!

Анґл. кораблі під бомбами

Берлін, 27. I. — **Головне Командування Німецьких Збройних Сил подає:**

26. I. німецькі боєві літаки вдатно заатакували ворожі транспорти під охороною та поодинокі кораблі біля південно-східнього побережжя Анґлії. Дві бомби, що поцілили біля Орфорднис торговельний корабель, спричинили величезний вибух.

Стежні літаки завважили на морі на північ від Ґрейт Ямавт торговельний корабель, що горів. Попереднього дня заатакував його один німецький боєвий літак.

Минулої ночі ворог скинув у кількох місцях у західній і середній Німеччині розривні бомби. Пожежі дуже скоро погасили, матеріяльні втрати дуже малі. Між цивільним населенням 4 особи вбиті та 6 ранених. Пропали три німецькі літаки.

Великі бої біля Дерни

Рим, 27. I. — Головне Командування Італійської Армії подає:

На грецькому фронті місцеві бої при дуже пожвавленій діяльності стежних відділів. Італійські літаки бомбардували ворожі відділи.

У Киренаїці сильні бої на південь і на захід від Дерни. Італійці спричинили великі втрати ворожим змоторизованим відділам. Італійське летунство обкинуло бомбами більші осередки змоторизованих відділів та артилерії й обстріляло їх скорострілами. Італійські ловецькі літаки зістрілили 2 анґлійські машини.

У Східній Африці бої на фронті Судану. У бій уведені італійські летунські відділи, що вдатно й безнастанно атакують ворога.

На фронті Кенії італійці несподівано заатакували сильну ворожу кольону та заподіяли їй дошкульні втрати.

Провідна роля Ніппону

НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ

ТОКІО, 27. I. — Вся ніппонська преса підкреслює на передових місцях, як великий політичний успіх Ніппону, факт, що Сіям та Індокитай прийняли ніппонське посередництво. Це перший випадок практичного здійснення ніппонських кличів щодо Далекого Сходу. Інтриґи Анґлії та Злучених Держав Північної Америки, що мали загострити конфлікт і використати його для своїх еґоїстичних цілей, зовсім не вдалися. „Юміюрі Шімбун" пише, що Анґлія й Злучні Держави Півн. Америки робили в Банкоку й в Сайґоні найбільші зусилля, щоб накинути обом урядам посередництво ґен. де Ґоля, та це не вдалося.

—o—

Також Бюлит проти війни

УОШИНГТОН, 27. I. — Уіліем Бюлит, що був перед війною американським амбасадором у Парижі, явився перед комісією закордонних справ палати послів та висловив свій погляд на сучасну політику Злучених Держав. Бюлит зазначив, що американська допомога для Анґлії не повинна вийти поза такі дві межі: **„Злучені Держави не оголосять війни й не пічнуть воєнних дій у ніякій формі".**

За наближення молоді до старших

Цю статтю дістали ми з кол старшого ґромадянства. Можна з її думками годитися або ні, проте ці думки безумовно заслуговують на увагу, тим більше, що вони торкаються найактуальнішої нині проблеми виховання молоді, зокрема матеріяльних засобів для високошкільних студій нашої молоді та писані без сумніву у найкращій вірі. Тому друкуємо цю статтю, як дискусійну, зазначуючи, що на цю саму тему радо дамо місце й іншим міркуванням, що вказуватимуть на дорогу, якою слід вийти зі своєрідного кола, що його творить проблема відносин між громадянством і молоддю та проблема дальшої необхідної продукції фахових освічених українських інтеліґентських рядів. — **Прим. Ред.**

На сторінках українських ґазет у Ґен. Ґубернаторстві, Райху й Протектораті раз-у-раз лунають поклики до масової збіркової акції на стипендії для рідної молоді, що хоче й повинна студіювати у прерізних високих школах, щоб помножувати ряди розмірно нечисленного українського інтеліґентського стану. Чуємо раз-у-раз арґументи, які для кожного свідомого громадянина не підлягають найменшому сумнівові: про потребу фахового інтеліґентного нарибку, про обовязки старшого громадянства супроти рідного молодого покоління, про надію нації на молодь та майбутнє нації у молоді, про жертвенність, як найяскравіший покажчик громадянської зрілости. Все це правди, що з ними всі ми погоджуємося. Проте одночасно чуємо нарікання, що таки жертвенність українського громадянства залишається далеко позаду сподівань та позаду справжньої спроможности того громадянства. І під адресою громадянства починають наново падати ті самі арґументи, ті самі докори т заохоти, помішані з лайками.

Те, що українське громадянство, що знайшлось по цьому боці річок Сяну — Буга, жертвує на високошкільну молодь менше, ніж може жертвувави, це правда. Хто визнається добре в українських відносинах у Генеральному Губернаторстві, той без особливо великого труду може сам зладити список двох сотень осіб та установ, що *могли б запевнити постійні стипендії* сотні студентів. Є одиниці, для яких не було б зовсім великим тягарем створити власну постійну стипендію. Тимчасом у нас уважають всі вже вершком жертвенности — одноразовий більший даток. Як колись, так і тепер, найбільше обтяжені жертвами на громадські цілі — найбідніші наші інтеліґенти, що ними є урядовці, службовики; до них найлекший доступ, їм найлекше стягати устійнений відсоток платні, від них ніколи не почуєте слова протесту, вони — хоч самі ледви вяжуть кінці та з кінцем місяця все задовжені — завсіди є головним джерелом доходів усіх установ, що живуть з прилюдної жертвенности, м. і. матеріяльної опіки над молоддю.

Але — здається мені — самих лише покликів до „громадянської совісти" зама-

но, щоб вони стали ключиками до замкнених кишень. Людські нерви й скіра мали теж уже нагоду настільки ствердпути, щоб чи то моралі, чи навіть погрози якимись громадянсько-моральними санкціями могли мати успіх. Зате я переконаний, що на зовсім інші, справді спасенні рейки вступила б збіркова акція, коли б прийшла **переоцінка взаємного підходу молоді і старшого громадянства, переоцінка взагалі взаємин між молоддю та старшим громадянством.** Треба змагати до того, щоб наблизити молодь до громадянства та громадянство до рідної молоді, щоб скріпити між ними вузли, не лише, так би мовити, формально-кровні й розумові, але й ті найсуттєвіші, якими є спільне й однакове розуміння та відчування всіх найактуальніших справ, добре взаємне зрозуміння себе та тісна співпраця у щоденній роботі.

Ніде правди діти — від літ істнує між західньо-українською молоддю та старшим громадянством деяке відчуження — вони взаємно від себе віддалились, викликавши навіть цілу дискусію на тему двох світів, „батьків" і „дітей". Велика частина молоді й велика частина рідного старшого громадянства порізнились у поглядах на способи, якими слід практично розвязувати засадничу українську проблематику, порізнились у поглядах на ролю молоді й старшого громадянства в актуальній національно-політичній боротьбі й усьому громадському житті. Очевидно, старше громадянство ніколи не перестало дорожити рідною молоддю та навіть горде з тієї ідейности й з того самовідречення своєї молоді, проти якого воно ніби й виступало. А проте фактом є, що старше громадянство у великій мірі перестало свою рідну молодь розуміти і, навпаки ,молодь почала обезцінювати вартість старшого громадянства, як керівного та творчого національного чинника.

Не входимо рішуче у якийнебудь мериторичний розгляд усіх тих справ, стверджуємо тільки загально відомі факти. Таким самим чейже безспірним фактом є також, що й нині старше громадянство не знає і не розуміє багато того дечого, що діється в таборі рідної молоді. І таксамо та молодь немов не відчуває потреби інформувати старшу ґенерацію про себе, свої думки, погляди, про все те, що творить суть її зацікавлення, — інформувати та й таки вислухати бодай час до часу, але не доривочно і припадково, погляди старшого громадянства на думки й чини молоді. Все ще, не вважаючи на велитенські події, які зайшли від вересня 1939 року та далі котяться понад нашими головами, українське старше громадянство й українська молодь живуть немов своїми окремими світами, не разом з собою, як одна нероздільна рідня, але поруч себе, як якісь два окремі колективи з якимись ніби окремими духовними зацікавленнями.

Для автора цих рядків нема сумніву, що той момент проходили взаємин між молоддю та старшим громадянством із спорадичними дисонансами — є чималою перешкодою у напрямку масовій збірковій акції, веденій і реалізованій з повним захопленням всіх верств громадянства. Треба наблизити молодь до громадянства і громадянство до молоді! Молодь зі своїм запальним темпераментом, зі своїм питомим молодечим світовідчуванням буде завсіди творити свій окремий світик, — так повинно навіть, так мусить бути. Молодь все мусить «звисока» говорити про відсталість »старих«, мусить все вірити у себе й свою «вищість». Але ці природні явища не повинні виходити поза рямці життя самої молоді. Тимчасом — як сказано — старе громадянство й тепер інколи стає в обличчі фактів, що їх творить молодь, які його заскакують та які йому, тому громадянству, здебільша — просто незрозумілі.

З тим більшим вдоволенням приймає старше громадянство до відома, що рідна молодь хоче вступити на шлях едино правильний: на найпершому місці свого зацікавлення бачити с т у д і ї, науку. Тямимо рр. 1920—23, коли то також історичні події викинули на західній беріг численні кадри молоді. І хоч це вже здебільша була молодь, яка перейшла війну з усіма її страхіттями, хоч це була молодь, якій війна перервала високошкільні студії — вона взялася стихійно до науки, залишила всякі суперечки старшому громадянству та зайнялася освітою. Наслідком були ті освічені кадри, що залили потім Західню Україну та в кожній ділянці дали першорядних організаторів, керманичів і творців.

Український Центральний Комітет, який провадить збіркову акцію, повинен стати посередником між рідною молоддю і старшим громадянством, щоб не було між ними ніяких дійсних ні здогадних барієр, щоб була найповніша гармонія, щоби прийшло знову до того наближення, яке вийде на добро й одним і другим, — на добро цілій нації!

Духові основи нової Европи

(Від нашого кореспондента)

Прага, січень 1941.

Минулого понеділка в „еспанській салі" празького замку („Граду") відбулося святочне засідання Німецької Академії під проводом її президента прем. Людвика Сіберта в приявї Протектора Нойрата, Президента Гахи й усієї протекторської влади, представників з німецьких і чеських державних установ, заступників празького консулярного збору, ректорів і деканів німецьких високих шкіл, представників місцевої і закордонної преси та багатьох інших визначних гостей.

В старій, тисячелітній Празі, в осідку найстаршого німецького університету, привітав приявних гостей Протектор Нойрат. В імені Німецької Академії говорив її президент Сіберт, який представив зборові головного промовця, одного з найближчих співробітників канц. Гітлера — шефа німецької преси д-ра Дітріха.

У своїм півторагодиннім рефераті на тему: „Основи нової европейської духовости", говорив д-р Дітріх про сучасну боротьбу двох світоглядів, двох сил — національного соціялізму з демократією та про значіння переможного націонал-соціялізму для розвитку европейських народів. На вступі зазначив він м. ін., що сьогоднішній бій зі зброєю в руках є у своїй найглибшій істоті саме боєм оцих двох світоглядів. Разом з німецьким військом машерує нова доба, нова велика ідея, що повстала з надрів німецького народу та є втілена в особі його провідника.

Є народи — продовжував д-р Дітріх, — які вже зрозуміли ознаки часу. Але є ще й інші, які ніяк не хочуть зрозуміти. Ці інші завдяки своєму злочинному проводові, не бачать у засліпленні ніякої духової перспективи й не орієнтуються у ході подій. Вони вважають себе вершком поступу, а свою демократію вершком людського розвитку. Не маючи змоги виграти війну на полі бою, вони повели проти держав оси моральну війну брехнею та наклепами. Одною з найважніших проблем, що їх має розвязати сучасна війна, буде мабуть проблема визволення мізків — зазначив д-р Дітріх. — Німецька військова сила мусіла передусім проломити лінію Мажіно, щоб опісля показати французькому народові правду та визволити його з тенетів брехні, в які його заплутали.

Обширний реферат д-ра Дітріха годі якслід у цілості зреферувати в рямцях одної короткої замітки. То ж зазначимо тільки її головні напрямні, а саме: ідея та людина. Нема сумніву, що сьогодні стоїмо на порозі нової ери. По стороні нових думок стоїть не тільки право, але й сила. З анґлійцями годі дискутувати про мораль. Дійсні досягнення свободи. Народній соціялізм є наймодернішим устроєм в історії людства. Продуктивність праці. Замість рівности засада осягів одиниць у житті народів.

Свій реферат закінчив д-р Дітріх такими словами: „Европейські народи вже пробуджуються. З фронтовиків і співвояків пережитої минувшини стають вони союзниками майбутнього, яке вже надходить. Про це майбутнє йде ще змаг. Але історія вже винесла про нього свій осуд. *Нові думки нової доби, що мають довести народи до поступу й розквіту — в поході. Ритм їхніх кроків зливається з ритмом машеруючих армій і військових кольон, які виступають як боєвики за життєві права своїх народів...*"

дк.

САМОВБИВЧА ПОЛІТИКА АМЕРИКИ

ШІКАҐО, 27. І. — У пятницю промовляв до радія ректор університету в Шікаґо д-р Роберт Гетчинс. Його промову передавали на всі Злучені Держави. Гетчинс сказав у своїй промові, що сучасна інтервенційна політика Злучених Держав — це самогубство та що вона не відповідає ані інтересам Злучених Держав, ані потребам їх населення. Народ Злучених Держав повинен сам собі поставити запит, як він краще прислужиться людству, чи тоді, коли здержиться від участи у війні, чи тоді, коли до неї приступить. На такий запит — казав Гетчинс — *можна дати тільки одну-однісіньку відповідь, що краще здержатися від війни.* На закінчення своєї промови ректор Гетчинс висловив переконання, що коли б Злучені Держави приступили до війни, то світова війна з 1914 р. виглядатиме у порівнанні з нею, як „невинна забава". Після закінчення такої війни Злучені Держави мусітимуть знову прохарчувати 6 мільонів безробітних.

ФРАНЦІЯ ТА СІЯМ ПРИЙНЯЛИ ПОСЕРЕДНИЦТВО НІППОНУ

ТОКІО, 27. І. У суботу відбулося засідання бюджетної комісії ніппонського парляменту. Міністр закорд. справ Матсуока з радістю повідомив членів комісії, що як Франція, так і Сіям згодилися прийняти посередництво Ніппону. Далі Матсуока зазначив, що з огляду на такий стан подій уже ніяка третя держава не могтиме вмішуватися у справи, звязані з французько - сіямським спором, не рахуючись із думкою Ніппону.

ВЖЕ ЗАПІЗНО, ЩОБ ДОПОМОГТИ АНҐЛІЇ

РИМ, 27. І. — Ню-йорський кореспондент „Джорнале д'Італія" надіслав до Риму кабльоґраму такого змісту:

Рузвелт дістав уже звіт від свого відпоручника в Анґлії Гопкинса про положення Анґлії. На його думку, Анґлія держиться ще останком сил. Тому всяка американська допомога прийшла б уже запізно

Грізна справа

В одному з останніх чисел „Кракауер Цайтунг" читали ми, що в Замісті виконали судовий присуд супроти трьох засуджених на кару смерти за нарушення розпорядку про посідання зброї. Зайшли такі обставини, що саме цей присуд приневолив мене написати ці рядки з найщирішим наміром.

Ще 12. вересня 1939 р. Верховний Командант німецької армії видав відповідний розпорядок, та щоб не було ніяких сумнівів щодо його змісту, подаю тут його вірний переклад і долучую коротке пояснення. Дотичні постанови такі:

§ 1. Треба видати всю пальну зброю, і муніцію, ручні гранати, розривні (вибухові) матеріяли й інше воєнне знаряддя. Видача має наступити впродовж 24. годин у найближчій військовій, або поліційній станиці, якщо нема іншого місцевого розпорядку.

§ 2. Хто всупереч цьому розпорядкові має пальну зброю, муніцію, ручні гранати, розривні матеріяли, той буде караний смертю".

Це є найважніші постанови, зрештою коротенького і зовсім ясного розпорядку, який не був ні чим дивним, бо в часі війни всі командування всіх армій світа видають такі самі розпорядки.

Після встановлення цивільної ґенерал-ґубернаторської влади, Ген. Ґубернатор розпорядком з дня 31. жовтня 1939 р. виразно залишив повищий розпорядок Верховного Команданта армії, та крім цього додав тоді в § 10. таку постанову:

„Хто довідається про протизаконне посідання зброї у когонебудь і занедбає негайно донести про це владі — буде караний смертю".

Ці приписи без ніякої зміни обовязують до нинішнього дня і будуть далі обовязувати. З повищих приписів дуже ясно виходить, що на терені Ген. Ґубернаторства нікому *не вільно мати:*

1. Пальної зброї, до якої слід зарахувати не тільки пальну зброю, уживану у війську, як кріси, карабінки, штуци, револьвери, гармати, скорострілі і т. і., але також пальну зброю уживану для інших цілей, як стрільби („фузії"), уживані мисливцями, фльобери, пістолети і т. і. Зрештою, кожна нормальна людина розуміє, що таке пальна зброя; туди належать також т. зв. обрізки й інші перерібки зброї.

2. Муніції до тої пальної зброї без огляду на якість і кількість тієї муніції. Досить мати один-два набої, щоби наразити себе за це на кару смерти.

2. Ручні ґранати, якогонебудь походження, це є зовсім зрозуміле.

4. Розривні матеріяли, що їх у нас хибно називають вибуховими матеріялами. Тих матеріялів є дуже багато родів, але пригадаємо тільки ті, про які у нас загально знають, а саме: динаміт, екразит, мелініт, стрільний порох. Але навіть такі на око „невинні" матеріяли, як „каліхльорікум", уживане як медицина до полокання горла, слід зарахувати до розривних матеріялів. Всіх їх вичислити годі, але на всякий випадок найбільша обережність дуже вказана і не слід без дозволу влади тримати у себе таких матеріялів:

5. Всяке воєнне знаряддя, себто все те, що служить до ведення війни. Тому, що розпорядок називається розпорядком про посідання зброї, то під поняттям воєнного знаряддя слід розуміти все те, що торкається зброї, отже не тільки цілі кріси, але також їх частини, як напр. крісові замки, цівки, дальше багнети, штилети, а навіть при риґористичній інтерпретації закону будуть тут належати луски (гільзи) до крісових, револьверових, гарматних набоїв, хоч їх вже навіть вживають до інших цілей. Однаково каральним буде посідання тих предметів без огляду на те, чи вони є походження німецького, французького, російського, польського, англійського, давнього австрійського, чи якого іншого.

Зі згаданого виходить, що найкраще було б, щоб ніхто не мав нічого такого, що взагалі в цілості або в частині має якийсь звязок з воєнним приладдям, або пальною зброєю.

Під словом *„посідання"* не слід розуміти, що караним може бути тільки власник зброї; навпаки, під кару підпадає не тільки власник, але також кожний, хто мав або має такий предмет у себе або в руках, або при собі, або в хаті, або в господарськім чи іншім будинку, або на обійсті (у плоті або під стріхою чи в гною), або в полі чи деінде. Зовсім байдуже, чи він є власником предмету, чи собі його позичив, чи переховував для когось другого, чи в який інший спосіб предмет знайшовся у нього.

Тому нікому не поможе оборона, що мовляв, „це не *мій* револьвер (або кріс), але іншого", бо розпорядок карає не тільки *власника* зброї, але карає також *посідача* в розумінні карного права, себто того, *мав* предмет у себе.

Дальше байдужим є *час*, впродовж я го дотична особа мала такий предмет у бе. Все одно, чи хтось має його рік або д ше, місяць, чи один день, годину, чи на тільки одну хвилину, — *він підпаде і смерти*. Берім приклад: Іде два хло — один з них має кріс, другий його не м Той, що має кріса, хоче приміром попра ти собі одіння і на коротеньку хвилину другому потримати кріса. І тоді оба падають карі смерти, бо той другий, зробив свому товаришеві „вигоду" і под жав кріса, *мав* його у себе — байдуже в руках чи положив коло себе, та байду як довго та прислуга тривала.

Але не тільки того карають смертю, мав зброю чи інше воєнне приладдя, також того, хто *знав* про те, що дру посідає такий предмет і про це занед *негайно донести* компетентній владі. У п вничому світі це називається „обовязок несення владі" й значить, що кожний, довідався про злочин, обовязаний під кар (тут *під карою смерти*) негайно про це д нести. Всі закони держав знають цей о вязок щодо деяких злочинів особливо безпечних, головно в часі війни.

Тут можна би ще вести правничий сп чи на підставі обовязуючих приписів о вязок доносу торкається тільки безправ го посідання зброї, чи також *воєнно приладдя*, але безпечніше вияснювати с приписи навіть дуже широко, щоби взаг забезпечити себе перед закидом перес плення приписів.

Карою за всі ті вчинки є кара смерт *тільки кара смерти*. Хай ніхто себе не по шає, що суддя добрий, що він виявить се лагідним і покарає вязницею, арештом, а навіть гривною. Ні! Ще раз ні! І це про добре запамятати! Того ніколи не буде, *розпорядок наказує тільки кару смерти*, поза те навіть найліпший суддя не мо піти, бо йому не дозволяє на це закон.

Ці пояснення — це не моя вигадка. основі довголітньої практики подаю все т як це розуміли і розуміють суди різн держав. Нічого тут не перебільшую. мушу додати, що ці постанови не є стро ші від таких самих приписів, що їх видаю інші держави у воєнному часі. Зрешто ніякий законний припис не є ні небезпе *ний ні надто строгий для людини, що то* *припису не ломить, не переступає; він* небезпечний тільки для того, що діє про припису.

БОГДАН ЛЕПКИЙ 11)

Крутіж

(Історичні малюнки з часів гетьмана Виговського).

„Пропала!" — скрикнула Устя. — „Так, так, чи мало їх тепер у нас пропадає. І татари беруть і царські люди вивозять, а інша то й сама батьків кине та за хлопцем біжить".

„Ти це знаєш, правда?" — підморгнув Улас. — „Бо сама колись таке зробила".

„Як зробила? Як? Кажи! Невже ж ти не вхопив мене?"

„Вхопив".

„Не посадив на сідло перед себе?"

„Посадив".

„І не втік, як з ягницею вовк?"

Улас розсміявся широким, козацьким сміхом, від якого аж хата затряслася.

„Ах, ягнятко ти моє білоруннее! Та тебе б, небого, і десятьох не вхопило, коли б не захотіла!"

Устя за голову взялася.

„Господи милосердний, який це брехун нестямменний! Може ще скажеш, що не ти мене викрав, а я тебе? Сусідова курка нашій свині ногу переломила, — правда?"

„Може й правда, а може ні".

„А може ти мене й не хотів?"

„Хотів, але воно так: як дурній заманеться, то дурний все знайдеться. Отак і з нами було. Давні часи, давні. Жаль, що не вернуться вдруге!"

„А вжеж, що жаль, бо ти ще й нині пірвав би якусь. Женохват!"

„От і добалакався, Уласе!" — скрикнули Босаковський і Помело. — „Не треба було вовка викликати з ліса, та ще й під ніч".

„Не такий то цей вовк страшний, як вам здається. Але ми про дівчину отого козака стали казати. Як вона звалась?"

„Маруся Богатьківна", — ледви вимовив Борис.

„Маруся Богатьківна?" — скрикнула Устя. — „Чи не сотника Богатька доня?"

„Вона".

„Що то її мати зі Стеткевичів виводилася?"

„Еге ж."

„Що її маму викрав був сотник Богатько, як мій мене колись?"

„Та сама. А хіба ви знали Марусю?"

„Боже ти мій! Чи я її знала? З її мамою ми колись ляльками грались, а її я знала от такіцькою. І пропала кажеш? Де, коли, як?"

„Коли б я знав, то не сидів би тут".

„Правда. А люди, чи не доповіли чого?"

„Чимало чого доповідають люди. Одні її буцім то в Білій Церкві бачили, а другі аж у старому Бихові, одні, як на прощу йшла, а другі, як із карити визирала. Всячину вигадують".

„Воно то так. Але ти не журися. Якщо Бог судив тобі Марусю, то вона не пропаде".

„Так. Але Бога взивай, а руки прикладай", — вмішався у розмову Босаковський. — „Тому то ми й шукаємо Марусі. Поїхала, бачите, з дорученнями від гетьманихи до полковниці Нечаїхи і не вернулася. Коли б знаття, де тепер Нечаїха, то може б і про Марусю довідались".

Тому маю право перестерегти, щоби ...матися вище поданих приписів, бо це ...ний час, а на війні жартів нема.

В останніх часах трапилось чимало ви...ків, що багато людей, головно зпоміж ...оді, притягали до відповідальности за ...дання зброї, або воєнного приладдя. Ці ...зви кінчилися трагічно, бо так мусіли ...читися. Але вони спонукали мене до то..., щоб написати цих кілька рядків, щоб ...ерегти всіх людей доброї волі, ціле на..., громадянство, перед тією страшною не...зекою, яка погрожує за ті злочини.

Обовязком нас усіх є постійно, завсіди і ...ди, на кожному місці і при кожній наго... остерігати і поучувати себе взаємно пе... цією небезпекою. Дуже вдячну ролю ...попису мають тут в першу чергу *наші ...щеники*, які зроблять направду Богові ...не діло, коли в церкві, з проповідниці вічно і вічно будуть докладно поучувати в цьому напрямку вірних і ті поучення навіть що неділі повторювати. Було б побажане, щоби наші верховні власті видали в цьому напрямку відповідні поручення для підвладного їм священства. Такий самий обовязок тяжить також на всіх тих, що мають нагоду стрічатися з населенням і що мають вплив на те населення, отже вчительство, кооператори, культурно-освітні діячі і різні комітети, секції, дальше лікарі, адвокати, академічна і гімназійна молодь і т. д. і т. д.

Думаю, що небезпека — грізна небезпека — відпаде, коли всі наші установи і всі наші свідомі громадяни пожертвують цій пекучій справі трохи часу так щиро, як щиро подаю оці мої скромні завваги.

Д-р Степан Шухевич.

...голосів преси

До чого змагає Ніппон

Мета японської політики узмістовлюється ...ідеї Гакко Ітшію, — сказав ніппонський ...стр закорд. справ Матсуокі у своїй ос...ній великій промові перед парляментом. ...кко Ітшію" значить те саме, що „обєд...ня світу під одним спільним дахом". Це ...во є старого китайського походження ...начало ідею вселюдської співпраці, але ...ер його значення звузилося до поняття ...днання великого східньо-азійського ...стору під японським дахом.

Про засади і шляхи того обєднання пи...ніні на основі офіційних японських ...в „Кельніше Цтг":

Є одна основна вартість договору трьох ...еликодержав для Ніппону ,а саме ця, що при...нає йому провідництво у Східній Азії. За сло...вами Матсуокі дає цей договір змогу Ніппоно...ві визначити всім народам Східної Азії їхні істо...ричні території та забезпечити їм їхній життє...ий простір. Свій власний життєвий простір хо...че Ніппон забезпечити через співпрацю зі су...межними державами власного твору, як напр. ...з Манджуко та майбутнім, зреорганізованим ...японцями Китаєм. Ці держави мали б постача...ти Ніппонові сирівці, необхідні для його гос...подарства та військового розросту. В ширшому ...понятті має туди належати ще французький ...Індокитай, держава Таї (Сіям — Ред.) та Го...ляндська Індія, якої завданням буде постачати нафту. Зі Совітами, що є великим сусідом того простору, хоче Матсуокі дійти до покращання дипльоматичних взаємин. Тому й підкреслив він сильно факт продовження рибальського договору зі Совітами, що є частинним успіхом у змаганнях для встановлення твердого миру на північному кордоні. Цього року має прийти чейже до створення нового ширшого, дотепер ще не здійсненого договору зі Совітами, бо цей, що істує, є все ще тільки продовженням щороку старим договором з 1928 р., що закінчився в 1936 р.

Співжиття народів і держав Східньої Азії під японською крівлею має проходити мирно внутрі і назовні. Але також Ніппон признає, що годі зберегти мир, якщо це не подобається сусідам і тому треба бути озброєним також на випадок війни, але остерігає інших перед киданням на її шляху колод. Ті інші, це Злучені Держави, яких морський міністр полк. Нокс недавно сказав, що Америка мусить розбудувати свою західню фльоту. Ми зачували також про плян коридору через Канаду, який має на меті включити тісніше Аляску у підкову воєнних укріплень. Ці укріплення побудовані очевидно на те, щоби не допустити до дальшого поширення Ніппону. Осторога з ніппонського боку ясна, хоча й обережна. Матсуокі стверджує, що Америка не в силі зрозуміти ніппонських змагань, та що її поведінка може викликати японську реакцію у західній частині Тихого Океану. Якщо б Америка встрянула в европейську війну, тоді Ніппон мусів би також вмішатись у неї й тоді матимемо знову світову війну. Держави потрійного договору зобовязалися у його 3-тій статті іти собі взаємно з політичною, мілітарною та господарською допомогою, якщо якась нова держава вмішається у війну. Отже, як бачимо, Ніппон занял дуже ясне становище".

—o—

БЛЬОК ПІВДЕННО - АМЕРИКАНСЬКИХ ДЕРЖАВ

БУЕНОС АЙРЕС, 27. І. — Міністер закордонних справ Болівії після приїзду до Буенос Айрес заявив, що на конференції в Ля Плята предложить створення бльоку південно - американських держав. Аргентинське міністерство закордонних справ не раде всяким спробам Злучених Держав встрявати у справи конференції в Ля Плята.

З Монтевідео повідомляють, що американським обсерватором у конференції пяти держав доріччя Ля Плята (Аргентина, Уругвай, Парагвай, Болівія й Бразилія), що почалися 25. І. є американський посол у Монтевідео. Запрошено уряди Чіле й Перу, щоб вислали обсерваторів на цю конференцію.

—o—

ГРЕКИ ПРИЗНАЮТЬСЯ ДО ВЕЛИКИХ ВТРАТ

БІЛГОРОД, 27. І. — З Бітолії наспіли повідомлення, що італійці дуже натискають на грецькі лінії та що греки частинно відступають. Греки признають, що їх втрати дуже великі. Також у різних місцях на південному фронті італійці почали сильні протиатаки. По обох боках дуже сильні артилерійські дії. Їх метою не допустити, щоб зосереджувалися війська.

—o—

НІППОНСЬКА ОФЕНЗИВА В КИТАЮ

ШАНГАЙ, 27. І. — Ніппонські війська почали офензиву на більшу скалю у провінції Гонан проти 100.000 китайських військ. Бої йдуть на північ від Ганков, здовж залізничого шляху Ганков—Пекін та в районі Сіпянґ, на північний захід від Ганков. В боях бере участь 10 ніппонських армій.

—o—

Улас задумався.

„Щось я про полковницю Нечаїху чував, та ніяк не пригадаю, що. Але підіждіть, незабаром надтягнуть мої сини, може вони що знають".

Не довго прийшлося й ждати, як три старші наспіли.

„А тамті де?" — привітав їх Улас.

„Або вони діти?" — відповіли Уласенки.

„А ви де були?"

„З ворогами стрінулись".

„І що?"

„Бог нам поміг".

„А нових ран не придбали?"

„Ніби кіт подряпав. А їх ми потурбували таки добре. Грабіжники й душегуби! І чому то Виговський після Конопу не пігнався за ними. Тепер людям спокою не дають".

Тихо стало в світлиці. Знати було, що Уласенки доторкнулися важливого, а навіть болючого питання, одного із тих, що їх не легко вирішити. Козаки наші, учасники того бою, пригадати собі, якто цар, почувши про конотопський розгром, хотів зразу аж за Волгу втікати, а потім людям „всєх чінофъ" велів на царській твердині вали сипати та рови рити. Навіть сам, кажуть, для доброго приміру за лопату брався. А на знак смутку в чорному ходив. І мав чого. Самої кінноти впало тоді пять тисяч. Князі Пожарскій і Львоф також. А піших скільки потопилось! Такого їхнього погрому і такої перемоги наших ще не бувало.

І все те намарно.

Було чого похнюпитися головам козацьким.

„І чому тоді Виговський не пішов за ними, лиш повернувся на Гадяч, битися зі своїми?" — спитав найстарший із Уласенків, Сидір.

„Чому?" — відповів Улас. — „А тому, бачиш, що в нас усе бувало: один діло робив, а другий псував. Юрася на Крим з запоріжцями понесло, а хан, як довідався про те, то кинув Виговського і пішов на Крим боронити свого краю. Виговський за слабий був, щоб без татарської допомоги на Москву наступати. І завернув на Україну... А про гетьмана Виговського не чув ти чого? Де він тепер і як?"

Сидір плечами знизав.

„Чув і не мало. Та одна вість з другою свариться. Кажуть, що гетьман москалям піддався".

„Це брехня!" — гукнув Босаковський. — „Брехня, бо гетьман скоріш ніж собі в серце вгатить, ніж царським холопом стане".

„Другі говорять, що до хана втік, до його табору".

„Це вже подібніше до правди. А треті?"

„Треті оповідають, немов би то з останками своїх вірних до Потоцького пішов".

„Це найбільш скидається на правду, бо Потоцький тоді під Білою Церквою стояв. А Чигирин?"

„У Чигирині обидві гетьманихи замкнулись, себто Хмельницька та Виговська, колишня і теперішня гетьманихи".

„Розумію, а Катерина Виговська, Богданова старша донька, де?"

„У Смілій, кажуть".

„А молодша, Олена Нечаїха?"

„Мабуть у Бихові, з чоловіком остались. Він, кажуть, землю їв*), що Бихова не віддасть".

(Далі буде).

*) Присягав.

Господарські справи

Спільне бажання

Переглядаючи сторінку оголошень у »Краківських Вістях«, бачимо, кільки то людей шукає один одного, й дивуется, як багато наших людей різного звання і знання блукає по широкому світі. Якщо спитаете когось споміж тих багатьох, яке його бажання, дістанете напевно одну спільну відповідь: Як найшвидше працювати і жити між своїми. Таку відповідь дасть вам селянин і ремісник, урядовець і підприемець, священик і лікар, словом усі. Бо в усіх е одно спільне почування ,без огляду на стан, на звання, ступінь освіти, маеткові засоби, на релігійну приналежність, чи політичний світогляд, а саме: почування кровного зову бути разом, на своїому ґрунті, по змозі між своїми і для своїх працювати. Є це та внутрішня сила обеднання, яка е вища понад усе, що могло б розеднувати. Є це велике спільне добро, великий духовий капітал, що е таксамо мотором до великих зусиль.

Але пощо сягати аж так далеко? Вернімся до буденного і щоденного життя. Чи не слід би нам використовувати щодня цей цінний капітал, без огляду на обставини і не ждучи аж на великі можливості? Великі можливості мусять бути підготовані малими, таксамо як на велику фабрику складалися давніше малі винаходи. Чи не слід реалізувати негайно бажання, щоб розкинені по всіх усюдах наші люди працювали і жили між своїми, на українських землях у Генеральній Ґубернії і щоб спільно підготовлялися до великих зусиль.

Український господарський світ у Ґенеральній Губернії — це в 90-ох відс. селянський хліборобський світ. Є ще наше духовенство, а завдяки заходам УЦК. і УДК. е вже по наших селах, крім духовенства, ще народні учителі. Вже в багатьох селах е кооперативи для закупу й збуту, де працюють діяльні і меткіші селяни. А далі? Майже нема кого вичисляти. Міста ще далеко не наші, і то не тільки в міських управах, у волостях, у повітових чи окружних урядах, в яких багато будь на адміністраційному чи фахово-господарських і культурно-освітніх становищах, але й що найважніше — у ділянках ремесла, промислу, торгівлі, в гірництві, лісництві чи в багатьох інших підприемствах, які годі вичислювати. Є багато можливостей по наших селах, ось хочби в меліораційних, комасаційних ділянках, чи в експльоатації торфовищ. А людей нема. Нема фахівців-робітників до фізичних робіт, нема техніків, керманичів. Наші люди замісць мати тут працю, не тільки щоденно пошукують за собою з усіх усюдів, але й висловлюють побажання — спільно працювати, але, на жаль, ці бажання е покищо ідеалом.

А тимчасом на наших землях повно чужих, ба, навіть ворожих людей. Є це явища наскрізь ненормальні, суперечні, але вони е. Годі, так воно було і буде, що кожне опорожнене місце займае чужинець, якщо нема своїх. І не слід при цьому забувати, що вже минулися часи, коли влада ворожо ставилася до наших людей. А все ж, коли хтось прийде, нема для нього місця.

Де ж причина? Вона в нашій незорганізованості. Коли е такі аномалії, що е вільне місце і нема його ким обсадити, або е люди фахівці, але вже нема для них місця, то це свідчить в першу чергу про нашу незорганізованість.

Тепер уже дуже частинно усунено це ненормальне явище, бо цією акцією занявся УЦК. та УДК. Ця наша організація намагається поприміщувати людей і урядовців, підприемців, ремісників, купців і т. д. Але й тут ще багато недомагань і з боку зацікавлених і з боку УДК.

Бувають випадки, що ті, які хотять дістати працю, не подають докладних даних у письмах про свою фаховість, про практику, часто подають, що хотіли би працювати на становищах, які їм зовсім не відповідають, або кладуть надмірні вимоги, або ставлять справу так, щоб негайно поладнати їх прохання, бо вони не можуть ждати.

Знову ж бувають випадки, що УДК незорієнтовані про можливості вільних місць і праці у своїх округах діяльності, не знають, які в них підприемства тощо, і не вміють дати відповіді тим, що зголошуються. Ще бувають і такі випадки, що буде вільне місце, але треба підождати, чи навіть походити за ним, а тимчасом зацікавлений не може виждати, бо не мае за що, ні не мае де. У цьому випадку УДК.не приготовані на те, щоб його через час вижидання удержати, примістити і прохарчувати.

Годі подавати приклади інших недотягнень в нашому житті. Кожний їх бачить і знае. Одне тільки. Годі постійно сподіватись розпорореним великих праць, бо треба вміти також доконувати ці буденні, таксамо важні, хоч вони виглядають малими. Отже в першу чергу треба доложити всіх зусиль, щоб наші землі в Ґенеральній Ґубернії стали дійсно нашими.

Господарське значіння тютюну у світі й у нас

Тому, що між хліборобами на наших землях у Ґен. Губернаторстві е велике зацікавлення плеканвя тютюну, подамо тут цікаві дані про те, яке мае ця ростина значіння у світі та яке повинна мати в нашому господарському житті.

Тютюн — це одна з тих рідких ростин, що майже всюди вміють закліматизуватися, але одночасно приймае інший смак, запах та іншу кількість нікотини. Його якість залежна від трьох чинників, а саме від клімату, землі і — що найважніше — від плекання підчас росту.

По обрахунках, щорічний збір тютюну на цілій земній кулі сягае 2.300 міліонів кільґрамів, себто приблизно стільки кільограмів, скільки е людей на землі. Найбільше тютюну плекають у Злучених Державах, бо біля 800 міліонів кг. річно. Далі йде Бразилія: 80 міліонів кг., Голяндські Індії — 54 міліонів кг. і т. д. Велику кількість тютюну плекають на українських землях, бо біля 50 міліонів, вкінці йде Туреччина, Греція, Болгарія й Югославія, що плекають 161 міліонів. Найбільшу славу мають тютюни з острова Суматра, бо дають дуже високоцінені листки на цигара й їх досі ніхто не перевищить щодо якості, зате майже монопольне становище у світі здобули собі т. зв. східні тютюни, себто турецькі, грецькі і болгарські на виріб папіросок.

В чому полягае ця висока вартість одних від других? Якщо за ними так шукають, так їх цінять і такі дорогі, то чому їх продукція навіть у цих краях не поширюеться? Відповідь легка. Тютюн своїми прикметами подобае до винограду. Вдаеться майже всюди, але е такий чутливий на клімат, землю і плекання, що пересадити навіть найкращий сорт деінде, або якщо навіть на тому самому місці прийде під іншу руку, необізнану з вимогами, вже погіршае.

Східній тютюн у порівнянні до великанів з полудневих тропікальних країн, призвичаених до теплоти й вогкого клімату підчас росту і дозрівання е просто скарловатілою рослинкою. Брак вогкости й теплоти для тропічних сортів однозначний з катастрофою для плянтатора, бо тютюн дав недорід, до того ще несмачний, словом гіршої якості на цигара чи до файки. Навпаки тютюн сходу не любить вогкости підчас росту і дозрівання. Його не можна після пересадження з розсадника і після закорінення підливати. Він мае дорости приблизно 60 цм. Тоді він легкий, ароматичний, смачний і мае небагато нікотини. Тоді його цінять високо і платять добре. І на це звертають у східніх краях велику вагу, щоб ніхто не звертав уваги на кількість, лише на якість. Тому садять його вдвое, а то й втрое густіше ніж в інших краях, тому безпосередньо під тютюн не гноять.

Також добір ґрунту грае велику ролю. Хлібороби цих східніх країв уже знають, яка земля найкраща під тютюн. Коли до Греції після програної війни з Туреччиною вернулося з Туреччини майже 1.4 міліонів греків, вони кинулися на плекання тютюнів де попало, так що посівна площа підскочила з 39.0000 гектарів на 101.000 га. І виплекали у Греції велику кількість тютюну, але без запаху, смаку, себто виплекали тютюн на вагу, а не на вартість. І грецькі плянтатори негайно втратили у світі добру опінію доставців тютюну македонського походження, стратили колишні ціни і відборців, бо за дешевші гроші відборці могли такий тютюн купити всюди. Треба було кілька років, щоб направити лихо, очевидно в першій мірі заборонами плекати тютюн на землях, де попало, та здобувати чужі ринки тільки добрими сортами тютюну, забороняючи вивозити лихі тютюни.

На цьому прикладі виявилося ще й те, що попри клімат і землю ще важнішим е рука плянтатора. З Туреччини вернулися греки, а з Греції до Туреччини турки. Одні і другі переселенці, не знаючи земель, кинулися до управи тютюну; одним і другим у початках йшло зле, дарма, що й вони були в себе добрими плянтаторами, аж вкінці після довгорічних досвідів дійшли до тіеї якости, що й місцеві плянтатори. Навчилися як під таку рослину в дотичній місцевості управляти і гноїти ґрунт, як заходитися з рослиною, як збирати і т. д.

І тут слово до наших плянтаторів. Тютюн дае кращі доходи ніж збіжжя. Але вимагае великої і вмілої праці. У Греції вільно тільки 142.000 селянам управляти, в Болгарії 121.000, в Туреччині 136.000, бо тільки така кількість селян вміе управляти тютюн. І ці селяни-плянтатори здобули собі в торговельному світі становище монополістів, якого ніякий край досі, без огляду на великі зусилля, не зміг собі здобути.

——o——

ЗИСКИ АНҐЛІЙСЬКОГО ПРОМИСЛУ

З кінцем світової війни в Анґлії було 1425 осіб, що їхні річні приходи — як числити на німецькі гроші — давали більше як 1 міліон марок. Британський промисл мав тоді такі зиски, що їх згодом осягнув знову аж у 1938 р., коли Анґлія почала зброїтися до нової війни. Обговорюючи річне звідомлення одного збройового підприемства в 1938 р., одна анґлійська господарська ґазета писала: „Найбільше збройове підприемство мало свій найкращий рік від 1918. Загальний зиск, включно з дивідендами, збільшився на 20 міліонів, отже на 25%. Чистий зиск дае 13,5 міліонів, отже 16,2% більше, ніж минулого року.

Нові звідомлення анґлійських фабрик зброї виказують чергові рекордові зиски, хоча до білянсу втягнули ще тільки перші місяці війни. „Ленкейшер Стіл Корпорейшен" у своему річному звідомленні пише: „У перших чотирьох місяцях війни, внаслідок деякої звишки цін, ми заробили десять разів стільки, що впродовж цілого 1938 року.Наш чистий зиск збільшився о 1,3 міліонів на 9,9 міліонів". Відома збройова фірма „Бірмінґгем Смол Армс", що її велика частина акцій належала до Чемберлена, виказує за 1939 рік 8,5 міліонів зиску, хоч у попередньому році зиск давав »тільки« 6,3 міліонів, а в році 1937 ще 5.5 міліонів. Отже впродовж двох років зиск збільшився на 60%. В „Юнайтед Стіл Лмт." зиск збільшився з 16 міліонів в 1938 р. на 22 міліони, або на 37% у році 1939.

Особливо великі зиски й дивіденди виказують фабрики літаків. „Брістол Ероплейн" вже у 1935 р. виплатив своїм акціонарам 22,5 дивіденди, що до 1937 р. збільшилася на 25.25%. Та ці дивіденди ще розмірно малі в порівнянні з дивідендами фабрик літаків „Говкер Сідлей і Гондлей Пейдж", що вже у 1937 виплатили 30%, а в 1938 р. 42,5%. Та й це ще не е найвищі дивіденди. „Гондлей Пейдж" збільшили свій зиск у році 1940 на 9.5 міліонів, або на 94% та розділили 20% дивіденд кінцевих, так, що на цілий звітовий рік дивіденди дають 44.8%. Подібні, а частинно ще й більші дивіденди виплатили анґлійські самоходові фабрики. Пишучи на тему тих високих зисків, одна з анґлійських робітничих ґазет стверджуе, що ця війна це направду добра війна для анґлійських фабрикантів зброї. Але у звітовому році анґлійських фабрик зброї німецьке летунство ще тими фабриками не цікавилося. Нема сумніву, що чергові звідомлення вже будуть помітно інакше виглядати.

З українського життя

В РОКОВИНИ ОСНУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ В ЯРОСЛАВІ

У роковини започаткування науки в народній школі ім. Ярослава Мудрого в Ярославі. відбулося 15. грудня ц. р. у згаданій школі шкільне свято. Завданням свята було — як це зазначив у вступному слові директор тієї школи д-р Маркіян Терлецький — бодай ось-так скромно звеличати роковини урухомлення школи, виказати чи й які осяги добуто, і під оглядом технічного організування та вивінування школи, і під оглядом збільшення фреквенції у школі, а найголовніше поступів у науці і ступні національного освідомлення та виховання; вкінці, щоб доказати, наскільки неоправданими були песимістичні погляди й застрашування зпоміж українців, які відраджували основувати школу, бо мовляв, „не вдержиться", „немає для кого", „брак дітей" і т. д. Коли ще в початках грудня 1939 р. — говорив промовець — на ширшій нараді треба було переконувати людей про потребу такої школи„ коли ще 10. грудня 1939 р., вже після постанови основувати таку школу в Ярославі, були люди з тіснішого гурта, що не вірили в успіх, — коли науку 15. грудня м. р. прийшлося починати з невеличкою кількістю дітей, — нині справа виходить куди краще! До школи ходить понад двісті дітей, а загальне число сягає поза 400. Але ще не вся українська шкільна дітвора є в українській школі. Більш сотні їх учиться ще в чужій! І тут саме — говорив дальше промовець — виринає вимога для школи й місцевого громадянства довести до того, щоб уся українська дітвора вчилася в українських школах.

Треба би знати місцеві відносини, треба би знати цю місцему шкільну молодь, що, як багато з них, вперше опинилися в рідній школі, в українському середовищі, — щоб належно оцінити цей величезний вклад праці школи, а зокрема осяги й поступи дітвори. Вона сама найкраще заговорила про себе своїми виступами в часі імпрези. Деклямації й сценка, — все це проходило як не можна краще серед незвичайного захоплення маленьких молодих і старших учнів та учениць. Дітвора ця, зпоміж якої багато ще тому рік, півроку не вміло говорити по українськи зовсім, або частинно, нині, неначе для доказу всім, стверджувала гордо, що „ми українські діти", що „вчимося і ростемо, виховуємося і живемо, як співали, „щоби світу показати, що ми українці"... Отця молодеча віра, запал і гордість відбивалися сильним відгомоном у серцях приявних матерей і батьків; вони не менше тоді раділи від своїх дітей... Так, вони, ви, всі приявні — відчували, що є у своїй, рідній, українській школі!... Бадьорі, милі переживалося тоді хвилини, що рідко коли можна їх дізнати в часі імпрез!

Слід підкреслити при тому, що між школою і батьками істнує тісний звязок та активна співпраця. Доказом осяги й висліди та велика фреквенція на імпрезі, хоч її майже не реклямовано.

—o—

ЯЛИНКА В ТОМАШЕВІ МАЗ.

Дня 18. I. ц. р. місцевий УДК уладив „ялинку". Багато праці вложили в її підготову Марія Мамчур і голова УДК. Прибуло 35 діточок. Разом з батьками було понад 100 осіб. Голова Комітету П. Гулик привітав зібраних, виголосив коротку патріотичну промову, в якій візвав батьків виховувати дітей в українському дусі. Д-р Мамчур пригадав діточкам значіння наших різдвяних і йорданських звичаїв. Опісля діти під проводом свого учителя Бриндаса відспівали колядки. Деклямації виголосили донечки п. Мамчурів, учениці 6 кл. Соловій і Євдоченки. По вечері роздано діточкам цукорки й дарунки, як: панчохи, рукавички, суконки й шапочки. Хор відспівав низку наших коляд і щедрівок. Потім усі, інтеліґенти й робітники, спільно засіли до застелених столів. Хор під проводом Осадчого відспівав вязанку народніх пісень. На закінчення, після промови голови Комітету, відспівано нац. гимн.

Війна катастрофою для Злучених Держав

УОШИНҐТОН, 27. I. — Відомий американський летун, полковник Ліндберґ відповів на кілька питань закордонної комісії палати послів, що стоять у звязку з теперішньою політичною ситуацією Злучених Держав. Ліндберґ зазначив, що він не вірить, щоб Злученим Державам загрожувала небезпека завоювання, поки вони добре озброєні. Ліндберґ висловився також проти тих американських договорів, що признають Анґлії позички взамін за аренду баз, бо такі договори наближають Злучені Держави до війни та відсувають їх від демократії. Злучені Держави розпоряджають тільки кількома сотнями новітніх воєнних літаків. Тому є похибкою вивозити тепер літаки, коли кожна держава, що воює, має тисячі літаків. Це шкодить безпосередньо Злученим Державам.

Ліндберґ зазначив також, що Злучені Держави заохотили Анґлію оголосити війну у хвилині, коли вона ще не була приготована до війни. Коли б Злучені Держави додержали стан первісної невтральности та повної заборони (ембарґа) вивозити зброю, тоді ніколи не дійшло б до війни. „Міркую, — сказав Ліндберґ, — з повною імовірністю, що в Европі були б зуміли довести до миру". Коли один і послів Манд азпитав Ліндберґа, чому він говорить так одверто, він відповів йому: „Я переконаний, що війна стане для нас катастрофою, коли приймемо діяльну участь у конфлікті. Не чекаю ніякого успіху від якої-небудь війни, що її передумовиною був би наїзд европейського суходолу". На думку Ліндберґа, наїзд на Европу міг би вдатися тільки тоді, коли б сталося якесь чудо. „Коли б Злучені Держави зайняли вороже становище супроти Німеччини, Італії та Ніппону, то це було б доказом браку всякого глузду", — говорив далі американський герой просторів.

З черги запитали Ліндберґа, чи він не є тієї думки, що державний секретар Гол міг би дати кращі інформації про теперішнє положення. Ліндберґ відповів, що він дуже шанує державного секретаря, але ніколи б не дійшло до сьогоднішнього положення, коли офіційні особи були б більш обережні.

На запит, чи вважає він можливим мир тоді, коли щораз вище підіймається зоря канцлера Гітлера, Ліндберґ відповів коротким реченням: „Не бачу іншої можливости. На всякий випадок не був би це такий мир, щоб він мені спеціяльно був до вподоби, але друга можливість — це війна аж до загину. Краще було б тепер підписати мир".

Коли ж нарешті посол Оберґертер сказав, що Злучені Держави так довго безпечні, як довго істнує британська фльота, Ліндберґ відповів серед стихійних оплесків публики на ґалерії: „Коли безпека якоїсь країни залежить від якоїсь іншої країни, тоді вже треба це вважати невдачею. Не бажаю, щоб знищили британську фльоту, але я не хотів би, щоб доля Злучені Держави була залежна від майбутнього британської фльоти". Коли Ліндберґ виходив із салі, публика провожала його бурхливими оплесками.

—o—

ВІДГУКИ ПОЯСНЕНЬ ЛІДБЕРҐА

НЮ-ЙОРК, 27. I. — Всі американські щоденники помістили вступні статті, що займаються поясненнями, що їх полковник Ліндберґ склав у комісії закордонних справ палати послів. Всі признають, що Ліндберґ дав дуже ясні відповіді та що ніхто не може сумніватися у його чесности та щирости.

Визначний публіцист республиканської партії Саливен пише на сторінках „Ню-Йорк Геpелд Трибюн", що рідко коли з такою пошаною відносилися до слів знавця перед комісією конґресу, як це було тоді, коли говорив Ліндберґ. Ця пошана була більша, ніж це могло виявлятися зі зовнішніх проявів у формі оплесків. Причину тієї пошани Саливен бачить у відвазі, що її проявив Ліндберґ, коли говорив про свої огляди, що тепер зовсім непопулярні.

Тільки „Уошинґтон Пост" помістила статтю, що полемізує з домаганням Ліндберґа, що треба створити атмосферу, приятливу для мира.

—o—

ТАКОЖ ПРОТИ ДОПОМОГИ ДЛЯ АНҐЛІЇ

БЕРЛІН, 27. I. — Перед комісією закордонних справ палати послів виступив також колишній командант американського леґіону Мек Нідр. Він також висловився проти того, щоб помагати Анґлії.

—o—

Новинки

СІЧЕНЬ

28. Второк — Павла, Т. Івана.
29. Середа — Пок. ок. Петра.

— НА КРЕДИТ ЩОДЕННИКА ВИСИЛАТИ НЕ БУДЕМО. З днем 5. лютого 1941 р. вдержуємо висилку нашого щоденника Вп. Передплатникам і Відборцям, які не вирівнали залеглостей і не вплатили передплати бодай на місяць лютий. Місячна передплата 6. зол. На пересилку грошей долучуємо чеки.

— ВІДПОРУЧНИК АРХИЕПИСКОПА ІЛАРІОНА В КРАКОВІ. Дня 25. І., в суботу, пополудні загостив до нашої Редакції член холмської православної Консисторії, колишній заступник Адміністратора Православної Церкви в Холмі — о. Протоієрей Малюжинський. О. Протоієрей М. Малюжинський відомий із своєї непохитної оборони православної віри в Гриньках на Волині, де був пароком у часі найжахливішого польського терору, та геройського спротиву тамошніх православних українців. При нагоді свойого побуту в Кракові о. Протоієрей М. Малюжинський відвідав цілу низку осіб та установ, між іншим і „Українське Видавництво".

— СВЯТОЧНІ СХОДИНИ ПАМЯТІ СЛ. П. ОЛЬГИ БАССАРАБ, уладжує в Кракові 12. лютня ц. р. Жіноча Секція при УОТ, при співучасти Жіночої Чоти Краківського Куреня Молоді. Подробиці подасться своєчасно.

— СПРОСТУВАННЯ ПОХИБОК. У ч. 14 (170) з 24. І. 1941 р. зайшла в рубриці „Новинки" в виказі „На Зимову Допомогу Українському Студентству" така похибка: Помилково подано, що квоту 58.— зол. зібрано на іменинах дир. україн. держ. гімн. в Холмі. Має бути: дир. україн. держ. гімн. в Ярославі — Форостиин Євгена. — Також подано помилково Ярослав Ярослав замість Орест Городиський ,секретар україн. держ. гімн. в Ярославі.

— ПОТРЕБУЄМО УЧИТЕЛЬСЬКИХ СИЛ до трьох сільсько-господарських шкіл, на відкриття яких німецька шкільна влада дала свій дозвіл. У першу чергу потрібно трьох агрономів, далі 6 жіночих сил з фаховою середньою господарською освітою й практикою. Крім того 6 мужеських сил, теж з середньою фаховою освітою. Платня від 210 до 335 зол. місячно, в залежности від студій і літ служби. Посади до обняття від 1. лютого 1941. Зголошуватися до „Сільського Господаря" в Ярославі, Ринок 6, І. п.

— ПЕРЕМИСЬКИЙ УДК У БОРОТЬБІ ЗІ СНІГОМ. Акція боротьби зі снігом у Нім. Перемишлі огорнула всі верстви громадянства. Всі громадяни без виїмятку, інтелігенти, бідаки, ремісники, жінки й діти відгортають сніг. І наш УДК у Нім. Перемишлі, щоб дати примір нашому суспільству, сам добровільно поспішив, щоби помогти цій акції, та щоденно виставляє 100 людей до цієї акції.

— „УКРАЇНІКА" В НІМЕЦЬКІЙ ПРЕСІ. В недільному числі „Кракавер Цайтунг" (ч. 20. з 1941 р.) є цікава стаття п. Ути Ульмер „Українські вишивки", з 4 ілюстраціями. Добре поінформована авторка обговорює різні способи вишивання в різних українських землях. При цитуванні українських технічних термінів вжито нім. букви „z" для українського „з", що фонетично не віддає цього звуку. Українське „з" віддає німецька буква „s", зате українське „с" віддає нім. „ß". Про це треба памятати всім, що інформують німців про українські справи, щоб не вживали польської транскрипції українських термінів, бо виходять такі речі, як „zanyzowanie", „zawolikannia", „kosyczka" і т. д. Має бути: „sanysuwannia", „koßytschka" ітд.

— ПОВОРОТ ЗИМИ. Після теплих днів відлиги — настала знов гостра зима. В суботу вечором почав падати сніг, що знов покрив усе білою скатертю. В понеділок мороз у Кракові доходив до 18 ступнів. Замість мряк — настала соняшна морозна погода. Грипа, що почала була надобре гуляти підчас відлиги, тепер мусітиме скапітулювати перед Дідом Морозом.

Короткі вістки

— ШВАЙЦАРІЯ купила два нові кораблі. Їх метою вдержувати сполуку між Ню-Йорком та Ґенуєю.

— КАТОЛИКИ в Північній Ірляндії дуже вороже відносяться до англійців, так, що не можуть там ввести загальної обовязкової військової служби. У деяких дільницях Белфесту англійські старшини й вояки не сміють появлятися вечором на вулицях.

— ГОЛОВНА УПРАВА чеської національної спільноти рішила перевести харчеву акцію в Протектораті.

— ДО НІМЕЧЧИНИ виїздже більша партія болгарських робітників. Вони працюватимуть у промислі та різних господарських осередках.

— 39 НІППОНСЬКИХ водолітаків бомбардували в четвер бурманський шлях.

— ДО ЛОНДОНУ приїхав Вендел Уілкі, що невдавно кандидував на президента Злучених Держав. Він подорожує приватно.

— ПОЖЕЖА знищила адміністраційний будинок в американській морській базі у Норфольк у стейті Вирджінія.

Малий фейлетон

Мрії і дійсність

Повіяло декілька днів тому весняним леготом і розбудились похоті в людей, як на глум. Бо де ж там ще до весни! Та декого вже розбирає, вже мрії спокою не дають .

Ось вбігає до мене один такий „мрійник".

— Одягайся, підемо!

— Куди? — питаю.

— До Малецького, до коктайбару на Віслянну...

— Чого?

— Весна, брат! Не видержу... А так сюди, туди, потанцюється й легше стане.

— Танцюй голий, босий у вінку! Дивись, який я: лікті повитирані, деревянки клапають, аж лоскіт іде, де мені до танцю!...

Та не помагали ніякі арґументи. Таки витягнув. Ми пішли.

А там „музика грає, завиває".

Мій друг зразу пірнув у вир. Я спершу почувався ніяково, але...

Задивлений в очі партнерки, чарівної Марічки, закрутився притьмарений напливом почувань і забув не лише про світ, але й про мого друга, що витрескував деревянками цілі каскади ритмів.

Нараз счинилась метушня. Прокинувся і я з опяніння.

Дивлюсь — мій друг держить в обіймах обімлілу партнерку.

Хтось кинувся за водою, хтось за лікарем.

А вона біла — як полотно.

— Ах, мої ноги, мої пальці... — були перші її слова.

Я штовхнув приятеля під бік.

— Ех, ти нездаро! Що натворив своїми деревянками!...

А тут уже насідають із усіх боків.

— Позвольте, з тим провокатором треба зробити лад. Ця пані не перша. Ми всі... — і вже напирають лавою, при тому кожний тиче розчавлені пальці, потоптані ноги, пірвані підошви й запятки, де далі добираються й до обшивки нещасного.

— Скандал, провокація! Це навмисне він калічить ноги членам противної ґрупи...

Саля остовпіла, та нараз притихла, як маком сій.

— Стійте! — прогримів хтось із патосом. — Це „рівець"!

Загальна констернація.

— Ні, він „кївець"!

І піднялася буча. Одні кричать „кївець", інші „рівець" і вже діляться на дві ґрупи.

Починають на себе наступати, погрожувати пястуками, розбурхувати політичні пристрасті.

— Як це вже на політику пішло, — шепнув я приятелеві, — то тікаймо, брате!

І ми втікли.

Тільки з вулиці ще бачили ми, як десь у барі метушилось, як хтось урешті зверещав „фокстрот", як заскавуліли саксофони, загуготів бубон і все рушило коктайлевим ритмом у жагучий танок. В одну мить успокоїлись пристрасті. Добре писав Тичина, що — „не має революції без музики". Та я думаю навпаки, що — при музиці обійдеться й без революції, зокрема під весну, де втихають політичні пристрасті, а розбуджуються приспані — душевні.

Тільки й тут без „бецуґшайну" не обійдеться. Калатання деревянків усе тобі нагадує чомусь дійсність.

ЩИПАВКА.

Зі спорту

Італія улаштовує лещетарські мистецтва світу 1941 р.

Останні лещетарські змагання за мистецтво світу відбулися в 1939 р. в Закопаному. Вони були великою перемогою Німеччини. Вперше тоді вдалося німецьким змагунам перемогти скандинавських лещетарів у конкуренціях, які були досі їхнім монополем. Перше місце здобув Ґустль Беравер у норвезькій комбінації — конкуренції, що була, як сама назва вказує, спеціяльністю норвежців. Інший німецький лещетар Сеп Брадль побідив усіх мистців-скочків із Зимової Олімпіяди в Ґарміш-Партенкірхен. Крістль Кранц зайняла перше місце в трьох жіночих конкуренціях, а Еневайн і Ґелі Лянкшнер здобули мистецтво в альпейській комбінації. Сім разів повівали в Татрах прапори зі свастикою.

В кілька місяців пізніше прийшла війна. Здавалося, що серед шуму моторів і гуку гармат завмре спортове життя. Одначе так не сталося. І в Німеччині й у Італії відбуваються нормальні розгривки, спортові змагання, тощо.

З приходом зимового сезону лещетарі зраділи вісткою, що Італія улаштовує цього року лещетарські мистецтва світу. Змагання відбудуться в Кортіна 'д' Ампецо, гірському місті, положеному на висоті 1.200 метрів. Чудово вивінувані, модерні спортові уладження, гарне положення самого міста й до найдрібніших річей продумана організація, є запорукою гарного успіху цієї імпрези.

Старт до зїздового бігу лежить 2250 метрів високо в гірському масиві Тофана. Велика скочня Кортіни в Ціль, збудована цього року на Зимову Олімпіяду в 1944 році, має такі самі розміри, що олімпійська скочня в Ґарміш-Партенкірхен.

Боротьба заповідається гостра й цікава. Побіч великого числа лещетарів-італійців, велику дружину змагунів присилає Німеччина. Приїздять теж норвежці. Фінляндія висилає 19 людей, серед яких блестять такі прізвища, як: Карпінен, Мурама, Яльканен та інші. Найбільші вигляди на здобуття мистецтва має Великонімеччина. Б. Х.

Спортові новинки

— У Ґарміш-Партенкірхен відбулися змагання в зїздовому бігу. Найкращий зїздовець Енневайн впав на шляху і тому випередив його Кранц. У жіночому суперництві перемогла Христа Кранц.

— У міжнародніх боксерських змаганнях Німеччина — Данія побідила Німеччина 10:6.

— „Erprobtes und Erfahrenes" — це наголовок найновішої спортової книжки Христи й Руді Кранців, найкращих німецьких лещетарів. Автори подають дуже багато практичних порад, опертих на довголітньому досвіді що до лещетарського виряду конечного до зїздобігів. Заавансований зїздовець знайде там багато практичних дрібничок, до яких самому важко було б дійти. Книжка видана дуже гарно, на розкішному папері, з чудовими світлинами. Ціна 5 зол.

— Найкращі теоретики і поучники німецького лещетарства Луіс Тренкер і Ц. Й. Лютер видали спільно свою останню книжку під наг. „Wintersport Fibel". Це порадник передусім для лещетарів, в якому з гумором й дотепом автори подають всякі матеріяли для лещетарів. Очевидно, що найбільш вартісним буде для наших лещетарів досвід у навчанні найновішої школи „рівнобіжних лещат". Ціна 7,80 зол.

Німецькі атаки на англійські кораблі

НА СЕРЕДЗЕМНОМУ МОРІ Й НА АТЛЯНТИКУ

БЕРЛІН, 27. І. Головне Командування Німецьких Збройних Сил подає:

Німецькі стежні човни перевели успішні розвідки в районі Каналу Ля Манш серед непогоди. Дійшло до зударів з ворогом. Німецькі стежні човни вернулися неушкоджені до своїх баз.

Німецьке летунство пляново продовжувало свої збройні розвідчі налети. Один з боевих літаків на далекі віддалі затопив торговельний корабель, містоти 4.000 тон, 500 км. на захід від Ірляндії. На західньому побережжі Англії обкидано бомбами два торговельні кораблі та важні воєнні обєкти в одній пристані. Минулої ночі боєві літаки заатакували бомбами летовища в південно - західній частині Англії.

На Середземному Морі німецькі боєві літаки заатакували ворожий морський транспорт, що плив під охороною воєнної фльоти. Поцілено влучно бомбами важкого й середнього калібру три великі воєнні англійські кораблі. Зістрілено один ворожий літак.

Один зі стежних човнів відпер успішно атаку ворожих торпедних літаків. Ворог не налетів ні на німецькі, ні на зайняті терени.

—o—

При всяких оголошеннях, що їх надсилають до Адміністрації для вміщення в часописах, треба надсилати одночасно належитість та подати, чи оголошення має бути вміщене в ЩОДЕННИКУ „Кр. Вісті" чи ТИЖНЕВИКУ, чи, може, в ОБОХ часописах.

Італійське летунство бомбардує

РИМ, 27. І.— Головне Командування Італійської Армії подає:

На грецькому фронті йдуть бої місцевого характеру. Підчас своїх атак італійське летунство обкидало бомбами скупчення військ. Бомбовики успішно заатакували військові обекти в Солуні, обкидуючи влучно бомбами портові уладження, склади погонних матеріялів, магазини й залізничі склади та спричинили численні пожежі. В повітряній боротьбі з ворожими ловецькими літаками зістрілено два ворожі літаки. Пропав один з італійських бомбовиків.

Італійські воєнні кораблі обстрілювали ворожі становища на грецько - албанському побережжі.

В Киренаїці йдуть дальше бої при співучасті італійського летунства, що безнастанно обкидувало розривними бомбами та обстрілювало скорострілами ворожі війська й змоторизовані частини. Зістрілено 4 ворожі літаки, що згоріли.

У Східній Африці підчас повітряних боїв зістрілено 4 ворожі літаки.

Підчас атаки німецьких бомбовиків на англійські кораблі поцілено два кружляки й один лінійний корабель, що перебувають у направі в пристані Олександрії.

——o——

Геройська боротьба за Тобрук

РИМ, 26. І. — Головне Командування Італійської Армії подає:

Останні італійські відділи, що ставили ворогові розпучливий опір на західньому відтинку Тобрука, улягли 24. І. переважаючій силі ворога. В Тобруці була одна дивізія піхоти „Сіяте", один курінь прикордонних військ, один курінь чорних сорочок, відділи моряків і артилерії; разом біля 20.000 людей. Вони 19 днів ставили опір бомбардуванню з трьох сторін: зі суші, моря й повітря, причому ще 4 дні опиралися кінцевій атаці. Італійська артилерія стріляла до останнього стрільна та спричинила великі втрати австралійським відділам. Також італійські втрати в людях і в матеріялі великі. Як подавало вороже радіо, з Тобруку вивезли понад 2.000 ранених італійських вояків. Як признає ворог, італійські збройні сили в незвичайно важкій боротьбі за Тобрук боролися по геройськи.

Після упадку Тобрука боротьба пересунулася на захід, де італійські відділи відперли вогнем атаки ворожих панцирних частин, причому італійське летунство перевело бомбові атаки й обстрілювало ворога скорострілами. Зістрілено один ворожий літак.

На грецькому фронті, не зважаючи на непогоду, італійські війська здобули важні становища та завдали ворогові важкі втрати в полонених і автоматичній зброї.

У Східній Африці тривали далі бої на фронті Судану, на відтинках біля Черу й Авкота. Італійське летунство брало живу участь у цих боях.

Німецькі ескадри бомбовиків заатакували 24. І. англійську морську ескадру в середній частині Середземного Моря. Поцілено бомбою важкого калібру один великий кружляк.

На Атлянтику один із італійських підводних човнів затопив грецький пароплав „Елені", містоти 6.000 тон. Інше підводне човно після завзятої боротьби затопило помічний англійський кружляк „Рамлей", містоти 7.000 тон, що віз транспорт військ.

ОГОЛОШЕННЯ

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., 1/4 сторінки 180 зол., 1/8 сторінки 150 зол. 1/16 сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.
КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хто хоче замовити книжки просто на свою адресу — повинен наперед прислати належитість і на пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки.

ПЕРЕДПЛАТА „Кр. В.": Передплату треба висилати згори. Передплата однакова в краю й закордоном. Часопису на кредит не можемо висилати. При зміні адреси треба все подавати попередню адресу.

ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату чи книжки з Генерального Губернаторства треба посилати переказами або чеками нашого видавництва Sch A Warschau Nr. 2.143. З Німеччини на чеками нашого видавництва на Postscheckkonto Berlin № 68085.
З Протекторату: чеками „Українського Видавництва" Postsparkasse Prag 78.513. Курс 1 нім марки 2 злоті; 1 чеської корони 20 гр.
При висилці грошей все треба подати на що призначені гроші. Звертаємо увагу: подавати читку і докладну адресу.

За Редакцію відповідає начальний редактор М. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Райхсштрассе 34, II. Тел. 230-39.
З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Reichsstrasse 34. Fernspr. 230-39. — Druck: „Neue Zeitungsdruckerei", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79